

ANALÝZA TRESTNEJ ČINNOSTI PODĽA ZÁVAŽNOSTI A REGIÓNOV NA ÚZEMÍ SLOVENSKA, 2010-2019

ANALYSIS OF THE NUMBER OF REPORTED CRIMES WITH REGARD TO SEVERITY ON A REGIONAL BASIS IN THE SLOVAK REPUBLIC, 2010-2019

Tatiana Hajdúková

Abstract

The ability of the government to uphold internal security greatly influences the trust of people in the state and the government itself. Public opinion reflects on violations of human rights and the repression of civil liberties. The current situation and development of the number of reported crimes are perceived as an objective, quantitative indicator of internal security. Criminal procedures are a fundamental pillar of enforcing national law and defending against internal security threats. The goal of this article is to give an overview of the development of criminality in the Slovak republic in the last 10 years, with an emphasis on the severity of the crime, which is defined by the criminal code. Throughout the article, we point out criminality over a period of 10 years and study each category of crimes on a regional basis. The results of this analysis can be further used to improve the effectiveness of trial proceedings by taking regional differences into account and therefore having the necessary data to efficiently split available manpower and resources. For instance, regional differences are extreme in district Bratislava 1, where criminality is considerably higher than in any other district in Slovakia.

Key word: crime, region, regional differences, development

JEL Code: K24, R58

Úvod

Ľudská spoločnosť predstavuje komplikovanú a vzájomne poprepájanú sústavu osôb v kontexte ich bytia a všetkých činností spojených s existenciou, životného prostredia na lokálnej aj globálnej úrovni ako aj vzájomných vzťahov medzi nimi. Na úspešné fungovanie

natol'ko zložitej sústavy je nutné zaviesť regulatívne a konštitutívne pravidlá (Searle, 1969). Obvyklým regulátorom ľudského správania sú morálne zásady vstevované od detstva výchovou a vzdelávaním. Jednou z dimenzií sociálno-ekonomickej istoty podľa W. A. Becka, L. J. G. Van der Maesena a A. Walkera (2001) sú všetky základné potreby garantované existenčnou istotou (príjem, sociálna ochrana, zdravotná starostlivosť). Trestné konanie predstavuje obranný nástroj spoločnosti v oblasti sociálnej ochrany obyvateľstva proti jednotlivcom, ktorí zaužívané princípy správania nerešpektujú ani keď sú stanovené zákonom. Článok 49 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej SR) uvádza, že len zákon určuje, ktoré konanie sa považuje za trestný čin. Z pohľadu trestnoprávnej teórie ako aj aplikačnej praxe sú obsah pojmu trestný čin, poznanie jeho vnútornej štruktúry, vývoja a súvislostí kľúčové, preto tejto problematike venuje veľkú pozornosť. Vo všeobecnosti trestný čin predstavuje trestnoprávnu kategóriu spoločensky škodlivého a nebezpečného správania. V ponímaní trestného činu v priebehu svojho vývoja prešlo Trestné právo Slovenskej republiky viacerými zmenami. S cieľom zosúladiť trestný zákon s princípmi nového ústavného zriadenia Slovenskej republiky bol prijatý nový Trestný zákon č. 300/2005 Z. z., s účinnosťou od 1. januára 2006. Trestný zákon definuje trestný čin ako protiprávny čin, ktorého znaky sú uvedené v tomto zákone, pokiaľ tento zákon neustanovuje inak. Rekodifikácia trestného práva, ku ktorej došlo prijatím Trestného zákona vychádza z formálneho prístupu chápania trestného činu, čo znamená podrobné definovanie zákonných znakov jednotlivých skutkových podstat trestných činov upravených v osobitnej časti Trestného zákona. Presadil sa návrat k bipartícii trestných činov, t. j. na prečiny a zločiny, pritom pri zločinoch je rozlišovaná aj kategória obzvlášť závažných zločinov. Prijatá klasifikácia trestných činov podľa závažnosti umožňuje odlíšiť zložitost' trestného konania pri jednotlivých kategóriách trestných činov. *„Pri prečinoch môže zjednodušiť a urýchliť zdĺhavé konanie a tým prispeje ku kvalitnému a dôslednému konaniu o „zločinoch.“* (Čentěš, J. 2006)

Napriek jednotnému právnemu systému platnom na celom území SR, existujú regionálne disparity v nápade kriminality a procesmi trestného konania, poznanie ktorých by mohlo prispieť k zefektívneniu procesov trestného konania. Stimpson et. al. (2002), definuje regionálne disparity ako rozdielnosti, nerovnosti znakov, javov či procesov, ktorých identifikácia a porovnanie má racionálny zmysel. Regionálne disparity sú obvykle špecifikované z pohľadu prírodného potenciálu, sídelnej alebo demografickej štruktúry, polohovej atraktivity, dopravnej infraštruktúry, ekonomickej špecializácie regiónov (Tvrdoň, J, Kmecová, Z., 2007). Cieľom príspevku je zamerať sa na identifikovanie regionálnych disparít indexov kriminality podľa jej závažnosti na základe zaužívaného územno-správneho usporiadania územia SR s členením na kraje a okresy.

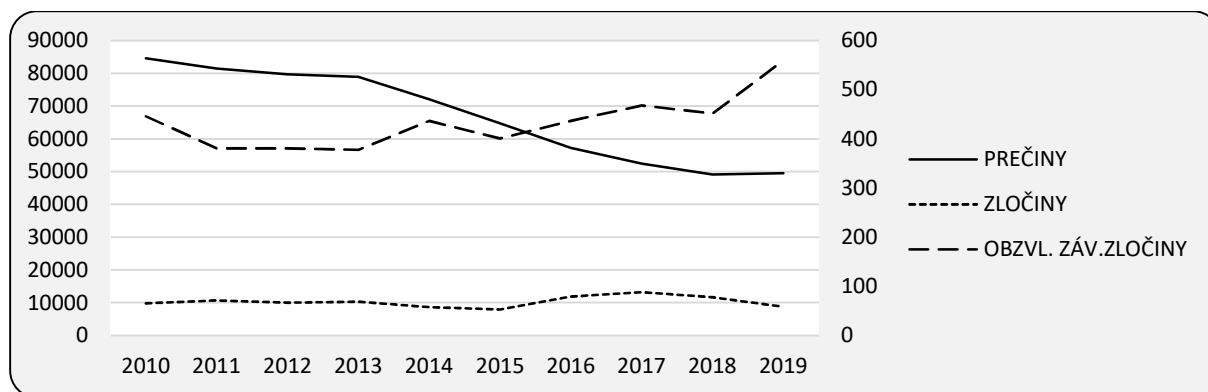
1. Vývoj kriminality na území SR podľa závažnosti, v rokoch 2010-2019

Ustanovenie §8 TZ definuje trestný čin ako protiprávne konanie, t. j. konanie v rozpore s trestným zákonom. Rozlišovacím kritériom medzi prečinom a zločinom je úmysel alebo nedbanlivosť. Každý trestný čin spáchaný z nedbanlivosti je klasifikovaný ako prečin. Druhým rozlišovacím kritériom je trest odňatia slobody, respektíve horná hranica trestu odňatia slobody, ktorú je možné páchateľovi za daný trestný čin vymerať. Podľa ustanovenia §10 T. z. sú prečiny všetky nedbanlivostné trestné činy a úmyselné trestné činy, ktorých horná hranica trestnej sadzby neprevyšuje 5 rokov.

„Zločin, za ktorý Trestný zákon vo svojej osobitnej časti ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej desať rokov je považovaný za obzvlášť závažný zločin.“ (Mencerová, I. a kol. 2010) Určujúcim kritériom rozlíšenia zločinu a obzvlášť závažného zločinu je dolná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody uvedená v osobitnej časti TZ. „Zákonodarca rozlíšením vyjadril osobitný záujem na objektívnom a prísnom potrestaní obzvlášť závažných zločinov.“ (Burda, E. et al. 2010)

Nasledovný graf č. 1 poukazuje na vývoj celoslovenského nápadu trestných činov s rozlišovaním ich závažnosti, vyjadrený absolútnymi početnosťami za posledných desať rokov.

Graf 1 Vývoj kriminality na území Slovenskej republiky podľa závažnosti, 2010-2019

Zdroj. Vlastné spracovanie podľa EŠSK¹

Vzhľadom na odlišné početnosti sledovanej kriminality majú početnejšie prečiny a zločiny zvislú os nápadu zobrazenú vľavo ako hlavná os a obzvlášť závažné zločiny početnosti zobrazené pomocou vedľajšej osi vpravo. V kontraste s prečinmi, ktorých nápad kontinuálne počas posledných desať rokov klesal, v prípade obzvlášť závažných zločinov od roku 2015 môžeme sledovať nárast. Početnosť evidovaných zločinov v roku 2019 bola takmer

¹ Evidenčno-štatistický systém kriminality je informačný systém Ministerstva vnútra SR, v ktorom sú zaznamenávané údaje len na základe procesných úkonov PZ.

identická ako v roku 2010 a v období medzi nimi výraznejšie výkyvy nápadu identifikované neboli.

2. Analýza regionálnych rozdielov indexov kriminality podľa závažnosti a krajov SR, 2010 a 2019

Pri komparácii regiónov je dôležité vychádzať zo základného demografického ukazovateľa ako je počet obyvateľov. Ľudský faktor je nositeľ rozvoja územia ako zamestnanec, obyvateľ, rodič, poskytovateľ služieb, významná osobnosť, šíriteľ informácií o území, činiteľ vo verejných funkciách (Skokan 2004; Liptáková 2008). Sociálny kapitál² súvisí s prepojením medzi jednotlivcami, sociálnymi sieťami a normami reciprocity a súvisí s dôverou, ktorá z tohto prepojenia vyplýva (Putnam, 1993).

Tak, ako je ľudský potenciál schopný kultivácie, zároveň podlieha degradácii. Pôsobí nielen na rozvojové zdroje územia ale svojou činnosťou spôsobuje aj negatívne dopady na stav regiónu napríklad znečisťovaním životného prostredia či páchaním kriminality. (Lisoš, M., 2012)

2.1. Analýza regionálnych disparít indexu prečinov

Závažnosť prečinov je spomedzi trestných činov najmenšia, nakoľko sa jedná o:

- všetky neúmyselné trestné činy³,
- trestné činy s najnižšou trestnou sadzbou, ktorá nesmie prevýšiť 5 rokov.

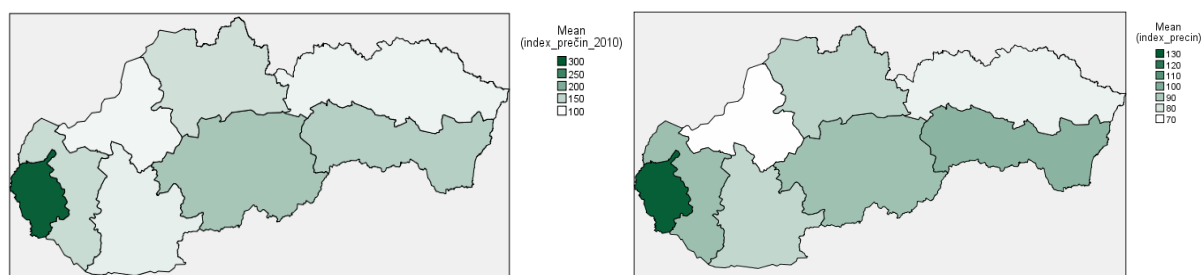
Početnosti nápadu prečinov na Slovensku sú za posledných 10 rokov kontinuálne klesajúce. Vizualizácia rozdielov nápadu prečinov prepočítaná na 10 000 obyvateľov pomocou indexu prečinov⁴ podľa krajov v roku 2010 vľavo a v roku 2019 vpravo sa nachádza na obrázku č. 1.

² Normy zdieľané medzi členmi skupiny.

³ Bez ohľadu na trestnú sadzbu.

⁴ Index prečinov vyjadruje podiel počtu evidovaných prečinov na 10 000 obyvateľov daného regiónu, čím sa lepšie zohľadňujú diferencie medzi regiónmi z hľadiska nerovnomernosti v počte obyvateľov.

Obrázok 1 Kartogram indexu prečinov na území SR podľa krajov, 2010 a 2019

Zdroj: vlastné spracovanie podľa EŠSK, ŠÚ SR⁵

Zreteľne najhoršia situácia v indexe prečinov sa v roku 2010 aj v roku 2019 javí v rozlohe najmenšom Bratislavskom kraji, čo nie je vzhľadom na vysokú koncentráciu obyvateľstva, intenzitu turistického ruchu a rôznorodé ponuky pracovných príležitostí predovšetkým v hlavnom meste prekvapivé. Z priestorovej vizualizácie krajov na mape zaujme najmenší index prečinov v neďaleko ležiacom Trenčianskom kraji. Predstavu o absolútnej a relatívnej zmene indexu evidovaných prečinov za posledných desať rokov v krajoch Slovenska sa nachádza v tabuľke č. 1.

Tab. 1 Porovnanie indexu prečinov podľa krajov SR za roky 2010 a 2019

	2010	2019	absolútny rozdiel	relatívny rozdiel
Bratislavský	293,59	128,17	-165,42	-56,3%
Košický	157,32	97,29	-60,03	-38,2%
Trnavský	141,65	93,22	-48,43	-34,2%
Banskobystrický	168,36	92,50	-75,86	-45,1%
Žilinský	136,53	85,42	-51,11	-37,4%
Nitriansky	119,08	84,19	-34,89	-29,3%
Prešovský	114,14	74,60	-39,53	-34,6%
Trenčiansky	110,39	70,20	-40,19	-36,4%
Priemer SK	155,91	90,84	-65,97	-41,73%

Zdroj: vlastné spracovanie podľa EŠSK, ŠÚ SR

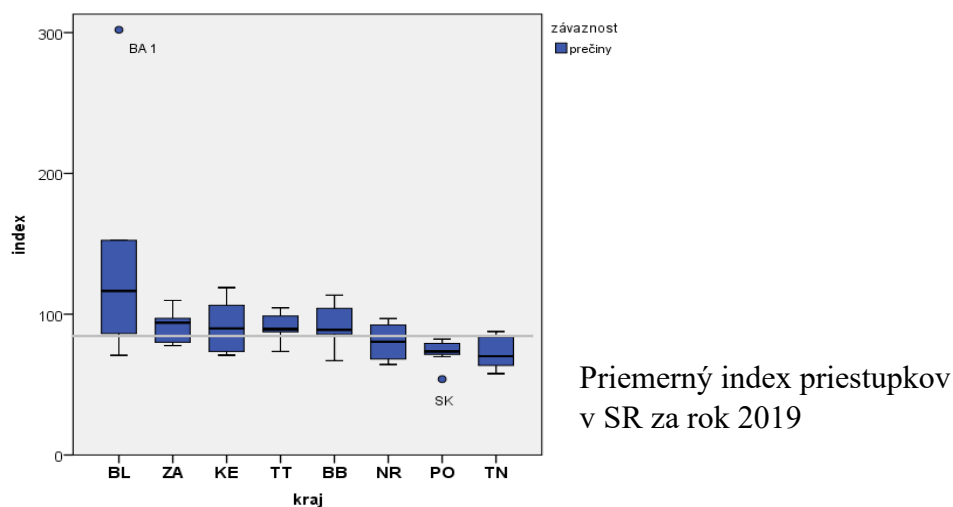
Kraje Slovenska v tabuľke č. 1 sú usporiadané zostupne podľa indexu prečinov určený v roku 2019. Porovnanie indexu priestupkov v roku 2019 vzhľadom na rok 2010 vo všetkých krajoch poukazuje na pozitívny pokles, pričom najvýraznejší o viac ako 56 % znamenal Bratislavský kraj. Napriek dosiahnutej najvýraznejšej zmene, podľa indexu priestupkov v roku 2019 Bratislavský kraj zotrval na najhoršej pozícii s najväčším nápadom prečinov na 10 000 obyvateľov. Pozoruhodný je aj pokles indexu nápadu prečinov v Banskobystrickom kraji o viac ako 45 %. Za desaťročné sledované obdobie môžeme konštatovať znižovanie regionálnych rozdielov v indexe nápadu prečinov.

⁵ Štatistický úrad Slovenskej republiky

Regionálne detailnejšie rozlišovanie indexu prečinov v roku 2019 podľa okresov vizualizuje box-plot na grafe č. 2.

Bratislavský kraj sa okrem najväčšieho indexu priestupkov vyznačuje aj najväčšou variabilitou indexov priestupkov okresov v ňom ležiacich. Výrazne odľahlá hodnota indexu priestupkov v okrese Bratislava 1 (Staré mesto) má viacnásobné prevýšenie oproti iným okresom nielen v Bratislavskom kraji, ale predovšetkým vzhľadom na okresy v ostatných krajoch. Identifikovaný rozdiel poukazuje na výrazne náročnejšie podmienky procesov prípravného konania v okrese Bratislava 1 vzhľadom na ostatné okresy.

Graf 2 Box-plot indexu prečinov v krajoch Slovenska s rozlišovaním okresov, 2019

Zdroj údajov EŠSK, ŠÚ SR

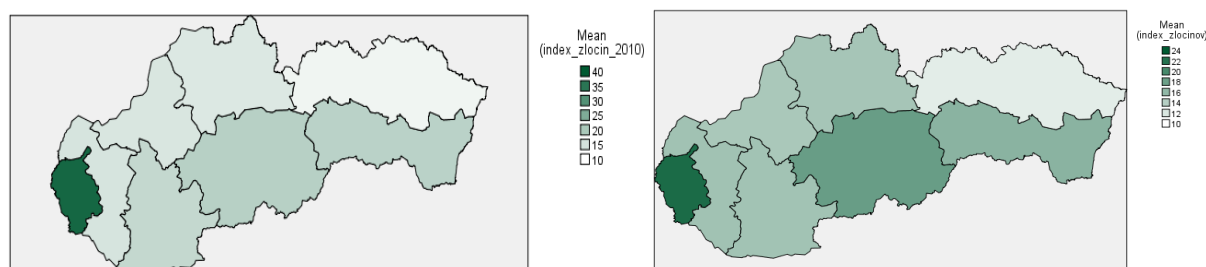
Sivá vodorovná čiara na hodnote 90,84 zobrazuje celoslovenský priemer indexu prečinov za rok 2019. Z tvaru box-plotu pre Bratislavský kraj je zreteľné, že zvýšený index nápadu priestupkov je vo viacerých okresoch, nielen Bratislava 1, avšak má aj okresy, s podpriemerným indexom priestupkov.

2.2. Analýza regionálnych disparít indexu zločinov

Zločin je úmyselný trestný čin, za ktorý Trestný zákon vo svojej osobitnej časti ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej päť rokov a s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej desať rokov. Rozloženie indexu zločinov⁶ podľa krajov v roku 2010 vľavo a v roku 2019 vpravo sa nachádza na obrázku č. 2.

⁶ Index zločinov vyjadruje podiel počtu evidovaných zločinov na 10000 obyvateľov daného regiónu.

Obrázok 2 Kartogram indexu zločinov na území SR podľa krajov, 2010 a 2019

Zdroj: vlastné spracovanie podľa EŠSK, ŠÚ SR

Aj v prípade zločinov sa najhoršia situácia v roku 2019 javila v Bratislavskom kraji, pričom v Banskobystrickom a Trenčianskom kraji je pozorovateľné, že majú väčšie problémy so zločinnými ako s menej závažnými prečinmi.

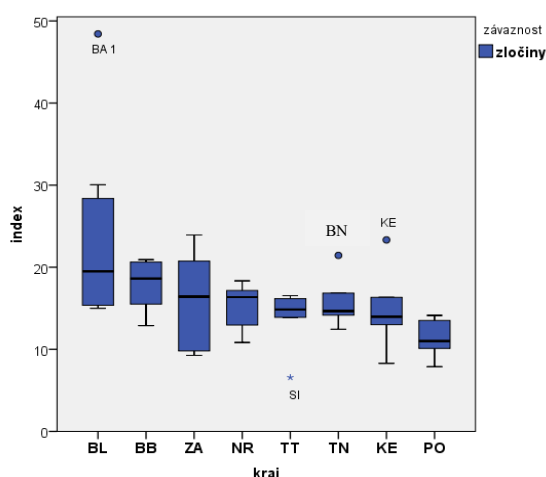
Tab. 2 Porovnanie indexu zločinov podľa krajov Slovenskej republiky, 2010 a 2019

	2010	2019	absolútny rozdiel	relatívny rozdiel
Bratislavský	37,46	22,51	-14,95	-39,9%
Banskobystrický	18,46	18,26	-0,20	-1,1%
Košický	18,03	16,42	-1,61	-9,0%
Trnavský	14,74	15,15	0,43	↑ 2,9%
Nitriansky	16,92	15,09	-1,83	-10,8%
Žilinský	14,02	14,87	0,85	↑ 6,0%
Trenčiansky	14,45	14,66	0,21	↑ 1,4%
Prešovský	11,76	11,50	-0,26	-2,2%
Priemer	18,09	16,03	-2,07	-11,43%

Zdroj údajov EŠSK, ŠÚ SR

Kraje v tabuľke 2 sú usporiadané zostupne podľa indexu zločinov v roku 2019. Porovnanie indexov zločinov po uplynutí desať rokov nezaznamenalo jednoznačné zlepšenie vo všetkých krajoch ako pri priestupkoch. Nevýrazný nárast nastal v krajoch, ktoré dosiahli v roku 2010 najmenšie indexy zločinov. Najvýraznejší pokles opäť nastal v Bratislavskom kraji, čo aj v roku 2019 zotrvalo ako najväčší index zločinov spomedzi krajov na území Slovenskej republiky. Regionálne disparity v nápadе zločinov sa za posledných desať rokov podobne ako pri indexe prečinov zmenšili.

Graf 3 Box-plot indexu zločinov krajov Slovenska s rozlišovaním okresov v roku 2019

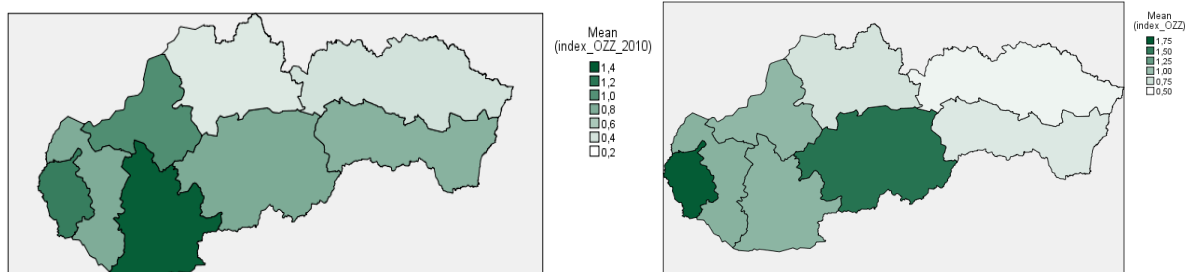
Zdroj: Vlastné spracovanie podľa EŠSK, ŠÚ SR

Nevyváženosť okresov Bratislavského kraja oproti ostatným okresom pri zločinoch nie je natoľko výrazná ako pri prečinoch. Podobne veľkou variabilitou indexov zločinov v okresoch ako dosiahol Bratislavský kraj sa vyznačoval aj Žilinský kraj. Ako odľahlá hodnota sa vyčlenil okres Bratislava 1, ktorý dosiahol viacnásobne väčší index zločinov ako v iných okresoch celej SR, v rámci jednotlivých krajov výraznejšie diferencie s odľahlými hodnotami nastali v Trenčianskom kraji v okrese Bánovce nad Bebravou a Košickom kraji v okrese Košice mesto.

2.3. Analýza regionálnych disparít indexu obzvlášť závažných zločinov

Obzvlášť závažný zločin je subkategóriou zločinu, ktorá z hľadiska nebezpečnosti pre spoločnosť postihuje najzávažnejšie páchanie trestnej činnosti páchatel'a. Mapa indexu obzvlášť závažného zločinu⁷ na úrovni krajov SR za rok 2019 sa nachádza na obrázku č. 3.

Obrázok 3 Kartogram indexu obzvlášť závažných zločinov na území SR podľa krajov, 2010 a 2019

Zdroj: vlastné spracovanie podľa EŠSK, ŠÚ SR

⁷ Index obzvlášť závažných zločinov vyjadruje podiel počtu evidovaných obzvlášť závažných zločinov na 10000 obyvateľov daného regiónu.

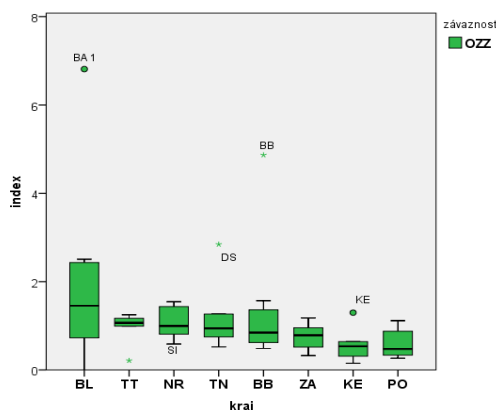
Tab. 3 Porovnanie indexu obzvlášť závažných zločinov v krajoch SR za 2010 a 2019

kraj	2010	2019	absolútny rozdiel	relatívny rozdiel
Bratislavský	1,14	1,73	0,59	↑ 51,6 %
Banskobystrický	0,81	1,56	0,75	↑ 92,1 %
Trnavský	0,80	1,08	0,28	↑ 35,1 %
Nitriansky	1,37	1,06	-0,31	-22,6 %
Trenčiansky	1,02	1,04	0,02	↑ 2,3 %
Žilinský	0,36	0,71	0,35	↑ 97,7 %
Košický	0,76	0,67	-0,08	-11,0 %
Prešovský	0,41	0,58	0,17	↑ 42,3 %
Priemer	0,82	1,02	0,20	↑ 25 %

Zdroj: vlastné spracovanie podľa EŠSK, ŠÚ SR

Nárast indexu obzvlášť závažných zločinov za sledované obdobie bol zaznamenaný vo väčšine krajoch, najvýraznejšie v Žilinskom a Banskobystrickom kraji takmer o 100 %.

Hoci v roku 2010 bol zaznamenaný najväčší index obzvlášť závažných zločinov v Nitrianskom kraji, vďaka jeho poklesu o 22,6 % k roku 2019 a v Bratislavskom kraji nárastu o 51,6 %, znamenalo to, že v roku 2019 bol zistený najväčší index aj obzvlášť závažných zločinov spomedzi všetkých krajov na území SR.

Graf 4 Index obzvlášť závažných zločinov krajov SR s rozlišovaním okresov, 2019

Zdroj: vlastné spracovanie podľa EŠSK

3. Zoskupenie okresov podľa indexov prečinov, zločinov a obzvlášť závažných zločinov

Samostatné porovnávanie indexov jednotlivých druhov kriminality podľa závažnosti opakovane poukazovalo na výrazne zvýšené hodnoty v okrese Bratislava 1. Paralelné porovnanie všetkých indexov kriminality súčasne pre jednotlivé okresy sme zoskupili na základe podobnosti profilov indexov pomocou procedúry K-means Cluster, pri ktorej sme

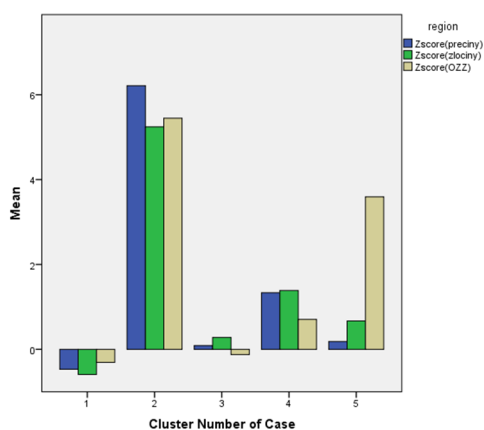
vytvorili 5 zhlukov z okresov s podobnými indexami kriminality, pri ktorých bude rozlišovaná ich závažnosť. Výsledky analýzy pomocou Zscore sú zobrazené v tabuľke č. 4 a na grafe č. 5.

Tab.4 Finálne centrá klastrov

	Cluster				
	1	2	3	4	5
Zscore(preciny)	-,46892	6,21379	,08793	1,33418	,18629
Zscore(zlociny)	-,59398	5,24363	,28016	1,38641	,66828
Zscore(OZZ)	-,30767	5,44717	-,12330	,70325	3,59453

Zdroj: vlastné spracovanie podľa EŠSK

Graf 5 Klastre okresov podľa procedúry K-means Cluster

Zdroj: vlastné spracovanie podľa EŠSK

Tab. 5 Rozloženie okresov do klastrov

Number of Cases in each Cluster			Region
Cluster	1	29	
	2	1	BA 1
	3	19	
	4	4	BA 2, BA 3, BA 5
	5	1	BB
Valid		54	
Missing		0	

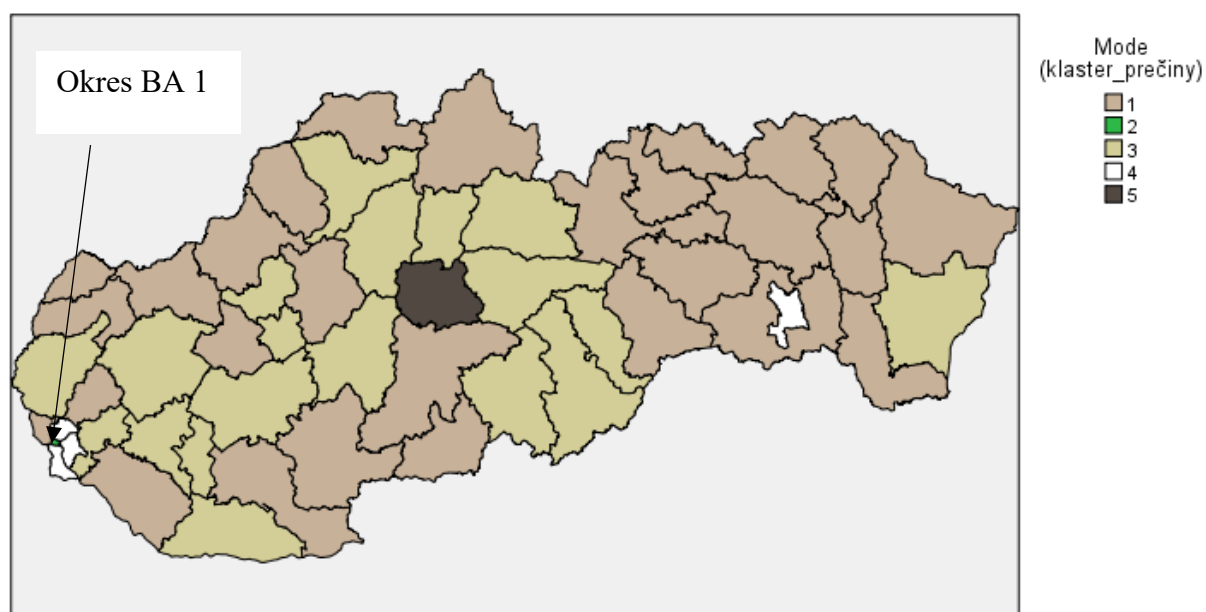
Zdroj: vlastné spracovanie podľa EŠSK

Početnosti okresov a identifikácia ojedinelých okresov vo vytvorených klastrov sa nachádza v tabuľke č. 5.

Väčšina okresov SR sa výsledkami neodlišuje a sú zaradené do klastra 1 a 3, ktoré majú mierne znížené alebo mierne zvýšené hodnoty indexov kriminality od stredných hodnôt.

Z kartogramu okresov podľa príslušnosti ku klastrom je zreteľné, ako je z hľadiska nápadu kriminality a jej závažnosti na väčšine územia pomerne vyrovnaný stav. Viac ohrozené sú pomerne malé územia Slovenska, jedná sa predovšetkým o mestá s väčším počtom obyvateľov na západe krajiny v Bratislave (klaster 4 s bielou výplňou vľavo) a na východe v Košiciach (klaster 4 s bielou výplňou vpravo). Problémový okres staré mesto Bratislava 1 (klaster 2) na kartograme zaberá veľmi malú plochu, ktorá je zvýraznenú šípkou.

Obrázok 4 Kartogram rozloženia okresov do klastrov podľa závažnosti kriminality na území SR podľa okresov, 2019

Zdroj: vlastné spracovanie podľa EŠSK

Špecifická situácia nastala v meste Banská Bystrica (klaster 5 v centre SR), ktoré je na počet obyvateľov menšie ako napríklad mestá Žilina (klaster 1) alebo Prešov (klaster 3), avšak kvôli zvýšenému nápadu obzvlášť závažných zločinov sa kriminalitou vymyká od stavu na iných územiach.

Záver

Na základe vývoja evidovanej kriminality na území SR za posledných 10 rokov je možné konštatovať plynulý pokles nápadu prečinov vo všetkých krajoch. Za sledované obdobie najvýraznejší pokles indexu prečinov bol zaznamenaný v Bratislavskom kraji, v ktorom ale naďalej zostal nápad prečinov najväčší, spomedzi všetkých krajov. Zásahu na plynulom klesaní evidovaných prečinov je možné vnímať v úspešnom zefektívňovaní a zlepšení procesov prípravného a trestného konania v kombinácii so zavedením lepšej kontroly a účinných represívnych a preventívnych opatrení, v zmene štruktúry obyvateľov v prospech staršej generácie. Alarmujúci je vzostup nápadu obzvlášť závažných zločinov. Existencia regionálnych disparít sa ukázala ako významná aj z pohľadu kriminality zistenej v roku 2019, kde štyri okresy hlavného mesta dosiahli významne vyššie indexy kriminality trestných činov ako v ostatných okresoch SR.

Prezentované výsledky treba vnímať v kontexte evidovanej kriminality, pretože pre poznanie reálneho stavu kriminality by bolo nevyhnutné poznať hodnoty aj z latentnej kriminality, pre ktorú je príznačný veľký stupeň neurčitosti.

Každé dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu znamená pre orgány činné v trestnom konaní začiatok vyšetrovania pozostávajúceho z množstva úkonov. Objasňovanie trestných činov je spojené s veľkým počtom aplikačných problémov. Každý prípad prípravného konania v sebe ukrýva jedinečnosť, ktorú treba spracovať postupnosťou viacerých činností, t. j. objektívne posúdiť skutočnosti, dokázať vinu a vymerať primeraný a spravodlivý trest. Posúdenie vzťahu medzi nápadom kriminality a jej objasnenosťou so zohľadnením regionálnych disparít bude predmetom ďalšieho skúmania.

Podakovanie:

Príspevok vznikol s podporou projektu APVV-19-0102 Efektívnosť prípravného konania – skúmanie, hodnotenie, kritériá a vplyv legislatívnych zmien.

Literatúra

Beck, W. A., van der Maesen, L. J. G., Walker, A. S. (2001). *Social Quality: A Vision for Europe. Studies in Employment and Social Policy*. Hague/London/Boston: Kluwer Law International.

Burda, E., Čentěš, J., Kolesá, J., Záhora, J. et al.. (2010). *Trestný zákon* (Vol. 1. vydanie). Praha: C. H. Beck.

- Liptáková, K. (2008). *Ľudský potenciál ako faktor endogénneho regionálneho rozvoja*. Banská Bystrica: Ekonomická univerzita.
- Lisoň, M. (2012). *Operatívno-pátracia činnosť (Všeobecná časť)*. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave.
- Mencerová, I. et. al. (2010). *Repetitórium z trestného práva hmotného učebné texty právnickej fakulty* (2. vydanie ed.). Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta.
- Putnam, R. D. (1993). *The Prosperous Community: Social Capital and Public Life*. American Prospect.
- SEARLE, J. R. (1995). *The Construction of Social Reality*. London: Penguin. xvi +.
- Skokan, K. (2004). *Konkurenceschopnosť, inovácie a klastry v regionálnom rozvoji*. Ostrava: Repronis.
- Stimson, R. – Stough, R. – Roberts, B. (2002). *Regional Economic Development: Analysis and Planning Strategy*. Berlin: Springer.
- Tvrdoň, J, Kmecová, Z. (2007). *Dimenzia hospodárska - typológia regiónov.: Regionálna diferenciácia, regionálny rozvoj v Slovenskej republike v kontexte integračných dosahov*. Bratislava: Sociologický ústav SAV.

Kontakt

Tatiana Hajdúková
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
Sklabinská 1, 835 17 Bratislava
tatiana.hajdukova@minv.sk